

بررسی جغرافیای تاریخی ولسوالی جبل السراج

پوهنمل ملاجان رحمانی

دیپارتمنت جغرافیه، پوهنځی علوم اجتماعی، پوهنتون پروان.

ایمیل آدرس: mullajan.rahmani@gmail.com

خلاصه

جبل السراج یکی از جمله مناطق تاریخی و باستانی ولایت پروان بوده که از گذشته تاریخی، از موقعیت سوق الجیشی و استراتژیکی مهمی برخوردار بوده، جبل السراج که نام قبلی آن پروان بوده، نام موجوده آن توسط امیر حبیب الله خان گذاشته شده و توسط او در این منطقه یک قصر ساخته شد که مقرر تفریح گاه و مهمان سرای آن را تشکیل می داد، نام اولی آن سراج الامصار بوده که فعلاً به ارگ جبل السراج مسمأ شده است، در زمان شاه امان الله خان به نام قصر شاهی نامیده می شود، این قصر یکی از اماکن تاریخی ولایت پروان بوده، قبلاً در این موقعیت اسکندریه قفقاز اعمار شده بود. جبل السراج نه تنها یک موقعیت و جغرافیای تاریخی و باستانی بوده، بلکه یک ولسوالی صنعتی و اقتصادی نیز شمرده می شود، اولین فابریکه برق، فابریکه نساجی و سمنت در اینجا اعمار و فعالیت داشته، فابریکه نساجی آن در اثر جنگ های داخلی تخریب و فعالیت آن کاملاً متوقف گردید. هدف این تحقیق بررسی جغرافیای تاریخی ولسوالی جبل السراج می باشد که یکی از مناطق مهم تاریخی، استراتژیکی و صنعتی کشور بوده. اهمیت تحقیق آن است که توسط این گونه پژوهش ها دریافته می شود تا جغرافیای تاریخی و مناطق باستانی کشور به معرفی گرفته شود و نسل آینده کشور آشنایی بیشتر و بهتر به این جغرافیا به دست آرد. شیوه پژوهش آن به شکل کتابخانه ای و اینترنتی بوده، نتیجه تحقیق کسب معلومات و آگاهی در رابطه به جغرافیای تاریخی ولسوالی جبل السراج می باشد.

کلمات کلیدی: استراتژیکی، موقعیت جغرافیایی، جبل السراج، جغرافیای تاریخی.

مقدمه

جبل السراج امروزی و پروان دیروز یکی از جمله مناطق بسیار مهم و استراتژیکی ولایت پروان بوده و از گذشته تاریخی درخشانی برخوردار است. جبل السراج که قبلاً بنام پروان نامیده می شد، توسط امیر حبیب الله خان به این نام مسمأ شده است، این ولسوالی و خصوصاً ارگ جبل السراج موقعیت تفریحگاه و سیاحتگاه و همچنان مهمان سرای امیر حبیب الله خان بوده که در آنجا یک قصر ساخت، موقعیت قصر متذکره از گذشته تاریخی خیلی طولانی برخوردار است، قبلاً در این موقعیت اسکندریه قفقاز توسط اسکندر مقدونی اعمار شده بود، بعداً این جغرافیا به ارگ جبل السراج مبدل شد و در اوقات مختلف بنام های مختلفی یاد شده است، نام اولی آن بنام قصر سراج الامصار نامگذاری شد، بعداً بنام

ارگک جبل السراج مسما شد، در زمان شاه امان الله خان بنام قصر شاهی مشهور بوده و بعد از آن در جریان تحولات سیاسی و جنگ‌های داخلی مرکز و قرارگاه نظامی قرار گرفت که در نتیجه قسمت‌های بیشتر آن تخریب و ویران گردید، بلاخره در سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۷ هـ ش دوباره ترمیم و تعمیر شد، امروز یکی از مناطق توریست پذیر تاریخی ولایت پروان محسوب می‌شود. ولسوالی جبل السراج از اهمیت مهم سوق الجیشی و استراتژیکی برخوردار بوده، این ولسوالی در دامنه‌های جنوبی هندوکش واقع شده که وصل‌کننده ولایت شمال کشور به مرکز و جنوب کشور است که در جنوب ولسوالی سالنگ قرار گرفته است.

ولسوالی جبل السراج نه تنها در بُعد موقعیتی و تاریخی از جایگاه و ارزش والای برخوردار است، به همین شکل یکی از جمله ولسوالی‌های مهم صنعتی و اقتصادی ولایت پروان و حتی در سطح کشور می‌باشد، در گذشته فابریک‌های مهم تولیدی و صنعتی کشور در آن فعالیت داشت و هزاران نفر مصروف کار و فعالیت بوده، مواد تولیدی آن در کشورهای منطقه و جهان به فروش و مصرف می‌رسد، در اثر جنگ‌های داخلی کاملاً متوقف و تخریب گردید (انصاری، ۱۳۹۴). بنابراین ولسوالی جبل السراج یکی از جمله ولسوالی‌های مهم تاریخی و باستانی ولایت پروان بوده و از جایگاه مهم موقعیتی، صنعتی، اقتصادی و استراتژیکی برخوردار بوده، در این تحقیق به معرفی عمومی ولسوالی جبل السراج پرداخته شده، فلسفه نام‌گذاری آن بحث شده، پیشینه تاریخی این ولسوالی، تاریخچه ارگک جبل السراج و غیره پرداخته شده، به همین شکل نتیجه‌گیری و درج منابع و مأخذ است.

تحقیقی که در این زمینه صورت گرفته تحت عنوان بررسی جغرافیای تاریخی ولسوالی جبل السراج است، پیرامون همچو عنوان یک تحقیق علمی و همه‌جانبه صورت نگرفته است. تحقیقات مشابهی که توسط دیگران صورت گرفته قرار ذیل است: محمد عظیم عظیمی (۱۳۸۹): که عنوان کتاب آن آشنایی با بناهای تاریخی افغانستان می‌باشد، در این تحقیق جاها و مناطق تاریخی و باستانی کشور معرفی شده، اما به شکل مفصل به جغرافیای تاریخی، اهمیت استراتژیکی و سابقه ارگک شاهی جبل السراج پرداخته نشده است. صادق حیدری (۱۳۹۲): اثر تحقیقی آن بنام «پروانه در پویه تاریخ» با وجود آنکه مناطق تاریخی و باستانی ولایت پروان را معرفی نموده، اما به شکل مفصل و همه‌جانبه در رابطه به جغرافیای تاریخی این موقعیت چیزی بهتر و جامع را تحریر نموده‌اند.

قاموس جغرافیایی افغانستان (۱۳۸۹): در این کتاب تمام مناطق تاریخی و محلات کشور معرفی شده، اما به جغرافیای تاریخی و باستانی ولسوالی جبل السراج پرداخته نشده است. تحقیقی که بنده انجام داد، به مشکلات و خلای تحقیقی فوق پرداخته شد، از منابع مختلف استفاده شد، ارزش و اهمیت موقعیتی جبل السراج، تحقیقاتی که توسط خارجی‌ها انجام شده، ابزار و آثاری که به دست آمده ذکر شده است، خلاصه اهمیت جغرافیای تاریخی، موقعیتی و استراتژیکی آن بهتر پرداخته شده است.

روش تحقیق

استفاده از روش‌های توصیفی و تحلیلی بوده. گردآوری اطلاعات نیز به شیوه کتابخانه‌ای و هم‌چنان استفاده از منابع اینترنتی که در رابطه به شناخت جغرافیای تاریخی ولسوالی جبل السراج صورت گرفته که این جغرافیا نظر به کدام عوامل طبیعی، بشری و موقعیتی مورد توجه قرار گرفته‌اند.

ولسوالی جبل السراج

ولسوالی جبل السراج از جمله ولسوالی‌های مهم ولایت پروان است که در شمال شرق شهر چاریکار ولایت پروان موقعیت دارد. این ولسوالی در شروع دره سالنگ موقعیت داشته که ارتفاع آن از سطح بحر به ۱۸۰۰ متر می‌رسد. موقعیت جغرافیایی آن در میان ۶۹ درجه، ۱۰ دقیقه و ۱۸ ثانیه طول‌البلد شرقی و در میان ۳۵ درجه، ۷ دقیقه و ۲۴ ثانیه عرض‌البلد شمالی قرار دارد (انجمن دایرة‌المعارف آریانا، ۱۳۸۹). حدود اربعه آن عبارت از: در قسمت شمال آن ولسوالی سالنگ، در سمت جنوب آن دریای غوربند و شهر چاریکار، از طرف شرق به ولسوالی شتل و دریای پنجشیر و از طرف غرب به ولسوالی شینواری ولایت پروان قرار دارد (حیدری، ۱۳۹۶). از نگاه نفوس یکی از جمله ولسوالی‌های پر نفوس ولایت پروان می‌باشد که به درجه چهارم در سطح این ولایت قرار گرفته که نفوس آن در سال ۱۳۹۹ ه. ش به ۷۲۳۴۵ نفر می‌رسد. مساحت این ولسوالی به ۱۷۳ کیلومتر مربع می‌رسد (ریاست احصائیه ولایت پروان، ۱۴۰۱). ولسوالی جبل السراج در حدود ۱۳ کیلومتر از شهر چاریکار و ۷۷ کیلومتر از شهر کابل فاصله دارد، این ولسوالی از نگاه موقعیت ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیکی خیلی مهم بوده که ولایات شمال و شمال شرق کشور را به مرکز وصل. نام اولی و قدیمی آن پروان بوده که بعداً توسط امیر حبیب‌الله خان به این نام مسمی شده است (نوری، ۱۳۹۲).

اکثریت قاطع باشندگان این ولسوالی را تاجیک‌ها تشکیل می‌دهد، بنابراین تعداد پشتون‌ها و سادات نیز زندگی دارند، به همین شکل تعداد محدودی از هزاره‌ها، عرب‌ها، نورستانی‌ها، پشه‌ای‌ها و پراچی‌ها نیز زندگی می‌کنند. به تعداد سی خانواده عرب‌ها از زمان‌های گذشته در روستای چهار برجک جبل السراج زندگی داشته که زبان عربی را فراموش کرده و فعلاً به زبان فارسی دری صحبت می‌نماید، به همین شکل به تعداد ۳۵ خانواده گروه قومی هزاره‌ها نیز زندگی داشته و همچنان به تعداد خیلی محدودی از پراچی‌ها نیز زندگی دارند. باشندگان این ولسوالی مردمان با فرهنگ و علم دوست بوده که دارای شاعران، نویسندگان و اهل قلم فراوانی داشته و علاقه‌مندی بیشتری به علم و دانش دارند (رحمانی، ۱۴۰۱).

فلسفه نام‌گذاری جبل السراج

جبل السراج اسمی است که بیشتر از یک قرن بدین سو بالای این منطقه گذاشته شده است، قبل از آن نام این ناحیه پروان نامیده می‌شود، جبل السراج یا پروان قدیم زمانی که امیر حبیب‌الله خان بنا برداشتن ذوق و علاقه و توجه خاصی که به این منطقه داشت در سال ششم سلطنت خویش در سال ۱۲۵۸ ه. ش

نام آن را از پروان به جبل السراج تبدیل کرد که در اصل این یک کلمه عربی بوده که از دو جز تشکیل یافته است که جز اول آن "جبل" به معنی کوه و جز دوم آن که "السراج" است به معنی روشنی می باشد یا روشن شده (چراغ) است که در کل به معنی کوه نور یاد می گردد، تشکل یافته است (رحمانی، ۱۴۰۱). یا به عبارت دیگر خود امیر حبیب الله خان ملقب به امیر سراج الملت والدین نامیده می شود که در اینجا قصری ساخت از این که علاقه مندی به این منطقه داشت نام آن را مسما به لقب خویش ساخت (نوری، ۱۳۹۲). یا به این عبارت، زمانی که امیر حبیب الله خان فابریکه برق جبل السراج را افتتاح می نمود، ایشان نظر به ساختمان جغرافیایی این منطقه افکنده و آن را کوهستانی توصیف کرد، چنان که این وادی سرسبز از سه جناح نزدیک به کوه های پربار محصور بوده، زمانی که نور برق افتتاح شده این ساحه را روشن ساخت از واژه عربی که این زبان در آن وقت مروج ادارات و رسمیات بوده به کار برده بنام جبل السراج یاد کردند یعنی نور این فابریکه کوه های اطراف این ساحه را روشن ساخته به کار برد، چون جبل السراج از دو واژه شکل یافته است یکی جبل که به معنی کوه و دیگری آن (سراج) به معنی چراغ یا روشنی معنی می دهد (همت، ۱۳۹۴).

جغرافیای تاریخی جبل السراج

ولسوالی جبل السراج امروزی و پروان گذشته یکی از ولسوالی های تاریخی و باستانی ولایت پروان بوده که از گذشته و جایگاه درخشان تاریخی برخوردار بوده که پیشینه تاریخی و استقرار نیروی بشری آن به تاریخ قبل از میلاد برمی گردد، جبل السراج نه تنها که یک ولسوالی تاریخی و استراتژیک بوده بلکه یک ولسوالی مهم صنعتی و اقتصادی نیز بوده، چون اولین بار اعمار و تأسیس فابریکه برق در این ولسوالی ساخته شده، در کنار آن قبل از جنگ های داخلی و در جریان قرن بیستم میلادی بزرگ ترین فابریکه های صنعتی نساجی افغانستان در سال ۱۳۳۳ ه ش با سرمایه گذاری عبدالمجید زابلی به کمک کشور فدرال آلمان در این ولسوالی در منطقه گل بهار ساخته شد که تولید میلیون ها متر تکه های نخی، پشمی و ابریشمی آن نه تنها در داخل افغانستان به مصرف می رسد، بلکه به پیمانان وسیع بیرون از کشور به کشورهای منطقه و جهان صادر می شود که از ارزش و کیفیت بالای برخوردار بوده که در حدود ۱۵۰۰۰ کارمند در آن مصروف کار بوده که در نتیجه جنگ های داخلی فعالیت فابریکه متذکره متوقف شده و تمام زیرساخت ها و ماشین آلات آن به یغما برده شد. به همین شکل موجودیت و فعالیت فابریکه سمنت جبل السراج در سال ۱۳۳۷ ه ش یکی از بخش های اقتصادی دیگر این ولسوالی می باشد که تا فعلاً دارای تولید نور مال داشته و صدها نفر مصروف کار است که در یک شبانه روز بیشتر از ۱۰۰ تن سمنت تولید دارد (انصاری، ۱۳۹۴). اسکندریه قفقاز قبلی و ارگ شاهی / ارگ جبل السراج یا (سراج الامصار) موجوده از موقعیت ها و مناطق تاریخی این ولسوالی می باشد که از گذشته درخشان تاریخی برخوردار بوده، اسکندریه قفقاز که قبلاً در موقعیت همین ارگ شاهی قرار داشت، توسط امیر حبیب الله خان آن موقعیت تاریخی به ارگ جبل السراج مبدل شد (حیدری، ۱۳۹۶).

به همین شکل ارگ جبل السراج که قدامت تاریخی آن نزدیک به یک و نیم صده می‌رسد که اعمار آن در سال ۱۹۰۵م صورت گرفته بود، به همین شکل استخراج و ذوب مس در جبل السراج به تاریخ چهار قرن قبل از میلاد می‌رسد، این ولسوالی از قدامت بیشتر زیست بشری برخوردار بوده و یکی از مناطق پر نفوس ولایت پروان را تشکیل می‌دهد که تراکم نفوس آن بعد از آن شهر چاریکار به درجه دوم قرار گرفته، اینکه ولسوالی‌های بگرام و سیاگرد غوربند از نگاه موجودیت جمعیت و کثرت آن نسبت به جبل السراج بیشتر بوده و مقدم‌تر است، اما مساحت ولسوالی‌های متذکره نسبت به ولسوالی جبل السراج بزرگ‌تر بوده، پس اگر تراکم نفوس را در هر کیلو مربع در نظر بگیریم ولسوالی جبل السراج نسبت به ولسوالی‌های یادشده دارای نفوس بیشتر داشته که برمی‌گردد به ساختمان اراضی، گذشته تاریخی و امکانات زیست‌محیطی این ولسوالی.

تاریخچه ارگ جبل السراج

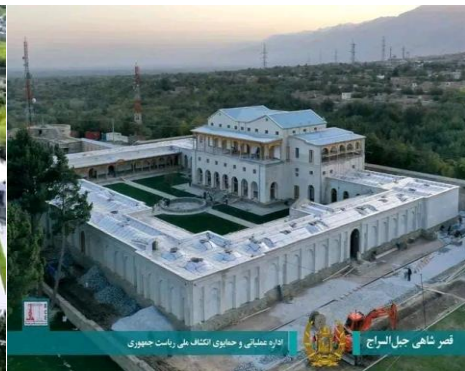
گفته می‌شود زمانی که اسکندر مقدونی در سال ۳۲۸ ق م به بگرام رسید، در کنار دریای پنجشیر و غوربند (پل صیاد) در موقعیت برج عبدالله متوقف شد و بعد آن طرف راست رودخانه در پروان یعنی جبل السراج امروزی در مدخل دره سالنگ به احداث قلعه مستحکمی مشغول می‌شود، چون زمستان نزدیک بود و سد هندوکش در سرمای سخت اجازه عبور را نمی‌داد، اسکندر مجبور به تعمیر اسکندریه پروان یا اسکندریه قفقاز می‌شود، یکی از عادت‌های اسکندر مقدونی در مسیر فتوحات به طرف شرق بنا و تعمیر قلعه‌های مستحکم و شهرهای بود که بنام خودش (اسکندریه) شهرت دارند، البته در تأسیس اسکندریه‌ها و اعمار شهرهای مستحکم روح مقاومت و صلح شوری مردمان محلی دخالت تام داشته، اسکندر در خط حرکت خود در خاک‌های افغانستان چندین اسکندریه ساخته، یکی از آن اسکندریه‌های خیلی تاریخی و استراتژیکشان اسکندریه قفقاز است که در موقعیت فعلی ارگ جبل السراج می‌باشد، قبل از آمدن اسکندر مقدونی به این جغرافیا، منطقه متذکره از نیروی بشری و جمعیت قابل ملاحظه‌ی برخوردار بوده که در نتیجه اسکندر مقدونی مجبور به ساخت اسکندریه می‌شود (کهزاد، ۱۳۸۹).

این موقعیت مهم و استراتژیک موردپسند اسکندر واقع شده که به اعمار اسکندریه می‌پردازد، از اینکه کوه‌های پوشیده از برف هندوکش مشابهتی به کوه‌های قفقاز داشت، نام آن را اسکندریه قفقاز گذاشته، چون این ساحه را یک موقعیت سوق‌الجیشی و استراتژیک دانسته، همین بود که به اعمار اسکندریه پرداخت و در آبادی آن از عجله کار می‌گیرد، در آبادی این قلعه سپاهیان یونانی و همکاری مردمان محل در جریان ۲ الی ۳ ماه تمام برج‌ها و اکناف قلعه ساخته می‌شود، در نتیجه اسکندر مقدونی با سپاهیانشان زمستان را در همین جا سپری می‌نماید، اما نشانی از آن قلعه و جایگاه تاریخی به شکل درست باقی نمانده، در اثر تحولات و جنگ‌ها تماماً تخریب شده که تعداد زیادی از مسکوکات

به دست آمده در قرن نوزدهم نشانگر آن است که این موقعیت کانون بزرگ اداری و نظامی بوده (حیدری، ۱۳۹۶).

امیر حبیب الله خان پدر امیر امان الله خان در این موقعیت تهداب تعمیر ارگ را می گذارد که از این به بعد به نام ارگ جبل السراج مسمی می شود، چون نام اولی آن بنام سراج الامصار بوده که بعداً به نام ارگ شاهی و ارگ جبل السراج نامیده می شود. البته نظر به برخی روایت های تاریخی دیگر محمد ایوب خان فرزند سرور خان پروانی قاضی خوانی در زمان اعمار این قصر مسئولیت امور مالی و نظارت کار آن را داشت، زمین این قصر حین مراجعت امیر عبدالرحمن خان از بخارا به افغانستان در سال ۱۸۸۰م به اساس درخواست امیر، دوست هم رزمش سرور خان پروانی به وی بخشش نموده، وقتی که امیر عبدالرحمن خان به جبل السراج رسید و در آنجا اقامت نمود و به سرور خان گفت اگر در کابل به مشکل روبه رو شویم چه تدبیری داشته باشیم و کجا بود و باش نمائیم، سرور خان به جوابش گفت که در پروان اقامت می کنیم، چون آن وقت نام جبل السراج پروان بوده، همان بود که اراضی قصر موجوده را به وی بخشش نمود که بعداً در سال ۱۹۰۵م توسط امیر حبیب الله خان فرزند امیر عبدالرحمن خان در آنجا قصر ساخته می شود که زمان اعمار آن دو سال طول می کشد و در سال ۱۹۰۷م تمام می شود، نام اولی آن بنام سراج الامصار بوده که دارای هشت برج، دو منزل و به وسعت ۳۶ جریب زمین ساخته شده که جای تفریحگاه و مهمان سراي امیر بوده که به سبک معماری دوران غوریان و تیموریان ساخته شده که بعد از آن او در زمان حکومت امان الله خان به عنوان مقر شاهی محسوب می شود که بعد از آن در دوره های مختلف به عنوان یک قرارگاه نظامی از آن استفاده می شود، در نتیجه نابسامانی ها و جنگ های داخلی تخریب گردید که دوباره در سال ۱۳۹۵ هـ ش ترمیم گردیده است.

ارگ جبل السراج یکی از اماکن و آبدیه های تاریخی افغانستان بوده که بیانگر نمادی از غنای فرهنگی و گذشته تاریخی این کشور محسوب می شود، موادهای مصرف شده در آن از موادهای خام و پخته آن عصر کار شده و دارای دیکوریشن منحصر به فرد بوده، ترمیم دوباره آن در سال ۱۳۹۱ هـ ش به اشتراک وزیر اطلاعات و فرهنگ آقای سید مخدوم رهین، وکلا و بزرگان پروان و ختم آن در سال ۱۳۹۷ به بهره برداری سپرده شد (سالنگی، ۱۳۹۲).

شکل شماره ۱: تصاویری از ارگ جبل السراج، منبع: <https://atist.af>

نتیجه گیری

جبل السراج یکی از ولسوالی‌های خیلی مهم، تاریخی، اقتصادی و باستانی ولایت پروان است که از قدامت تاریخی، موقعیتی و استراتژیکی خوبی برخوردار بوده، از عمرانات خیلی به یادماندنی اسکندر مقدونی گرفته تا اعمار و ساخت قصر شاهی جبل السراج که همه آن‌ها بیانگر اهمیت موقعیتی، استراتژیکی، تاریخی و اقتصادی این ولسوالی را می‌نماید و همچنان در تاریخ تحولات سیاسی کشور نقش ویژه و ارزنده‌ی داشته. جبل السراج که نام قبلی آن پروان بوده که جغرافیای وسیع را شامل می‌شود، در زمان امیر حبیب‌الله خان و توسط او نام این ولسوالی به جبل السراج مبدل شده و قصر شاهی را نیز اعمار می‌نماید که مقر تفریح گاه و مهمان‌سرای آن‌ها تشکیل می‌داد که نام اولی آن سراج الامصار بوده که فعلاً به ارگ جبل السراج مسمّا شده است، در زمان شاه امان‌الله خان به نام قصر شاهی نامیده می‌شود، این ارگ در اثر ناسامانی‌ها و جنگ‌های داخلی اکثر قسمت‌های آن تخریب گردیده، همچنان در جریان جنگ‌ها حیثیت قرارگاه نظامی را داشت. بالاخره در سال ۱۳۹۵ ه. ش دوباره ترمیم و اعمار مجدد گردید که فعلاً از زیبایی خاصی برخوردار بوده. جبل السراج نه تنها یک موقعیت و جغرافیای تاریخی و باستانی بوده بلکه یک ولسوالی صنعتی و اقتصادی نیز شمرده می‌شود، اولین فابریکه برق، فابریکه نساجی و سمّت در اینجا اعمار و فعالیت داشته، فابریکه نساجی آن در اثر جنگ‌های داخلی تخریب و فعالیت آن متوقف گردید و فابریکه سمّت آن دارای فعالیت نورمال می‌باشد.

منابع

- انجمن دایرةالمعارف آریانا. (۱۳۸۹). قاموس جغرافیایی افغانستان (انجمن آریانا دایرةالمعارف افغانستان)، کابل: افغانستان. چاپ اول، جلد اول و دوم، انتشارات: موسسه نشر و پخش سرور سعادت.
- انصاری، سلطان محمد. (۱۳۹۴). جغرافیای عمومی ولایات افغانستان، کابل: افغانستان. انتشارات: سرور سعادت.
- انصاری، سلطان محمد. (۱۳۹۴). دانستنی‌های پیرامون جغرافیای عمومی افغانستان، کابل: افغانستان. چاپ دوم، انتشارات: سرورسعادت.
- حیدری، صادق. (۱۳۹۲). پروان در پویه تاریخ، انتشارات: مطبعه اجتماعی، کابل: افغانستان. ریاست احصائیه و ثبت احوال نفوس ولایت پروان، سال ۱۴۰۱ هـ ش صفحه ۴۸.

رحمانی، ملاجان. (۱۴۰۱). فلسفه نامگذاری واحداث اداری ولایت پروان، مجله علمی پوهنځی ارتباطات و ژورنالیزم پوهنتون کابل، دور دوم، شماره پنجاهم.

رحمانی، ملاجان. (۱۴۰۱). بررسی توزیع جغرافیایی اقوام در ولایت پروان، اثر ترفیع علمی، پوهنځی علوم اجتماعی پوهنتون پروان.

سالنگی، عبدالصیر. (۱۳۹۲). نگاهی به تحولات افغانستان بعد از تهاجم سرخ و سیاه. کابل: افغانستان. چاپ اول، انتشارات امیری.

کهزاد، احمد علی. (۱۳۸۹). افغانستان در پرتو تاریخ، کابل: افغانستان. چاپ اول، انتشارات دنیای کتاب. نوری، فهیم الله. (۱۳۹۲). اوضاع عمومی ولسوالی جبل السراج، تیزس تحقیقی، دیپارتمنت جغرافیه، پوهنځی علوم اجتماعی، پوهنتون پروان.

Investigation of the historical geography of Jabalsiraj District of Parwan Province

Mula Jan Rahmani

Department of Geography, Faculty of Social Science, University of Parwan.

Email: mullajan.rahmani@gmail.com.

Abstract

Jabalusaraj is one of the historical and ancient regions of Afghanistan, which has a more historical past and has a strategic and strategic location, various families ruled in this geography and for a long time it was the administrative and political capital of the Greek and Western governments. This important geography was the capital of the country for years and was the summer capital of the Kushan Empire, especially during the time of great Kaneshka, from. More excavations and researches have been done by foreigners, especially the British, and hundreds of valuable materials and tools have been obtained, all of which have been captured. The purpose of this research is to investigate the historical geography of Jabalusaraj district, which is one of the important ancient and historical regions of the country. The importance of research is that it can be found through such researches so that the historical geography and ancient regions of the country can be introduced and the future generation will get more and better familiarity with geography. The method of its research is in the form of library and internet, the result of the research is the acquisition of information and knowledge regarding the historical and situational geography of the ancient district of Jabalusaraj.

Keywords: geography, Historical geograpy, history, survey, statigical location, Jabalusaraj.